

Thin Ice

I Himalayas bergsmassiv i norra Indien i gränlandet mellan Tibet och Kina utspelar sig denna film om ett gäng tjejer som gillar ishockey och beslutar sig för att få spela på samma villkor som männen.

En film som ställer frågor om könsroller, om idrottens själ och roll i samhället. På köpet får man en hälsosam inblick i hur olika förutsättningar ungdomar har i sina liv runt vårt gemensamma klot.

Rekommenderad från åk 7

EN FILMHANDLEDNING AV
ANDREAS HOFFSTEN

Handling

Det är match mellan två herrlag i ishockey i staden Leh i Himalayas sköna bergslandskap. I en av pauserna dansar några flickor en folkdans. Men efter matchen vecklar de ut banderoller med slagord om att också flickor vill kunna få möjlighet att spela ishockey - inte bara "dansa som små söta dockor". Det blir ett vildsint argumenterande mellan flickan Dolkar och representanter för det nationella idrottsförbundet. I en intervju möter vi sedan Dolkar som berättar att hon tycker att hon får leva ett halvt liv om inte hon - precis som männen - ges möjlighet att utveckla sin begåvning och sitt intresse även för idrott.

På den internatskola hon går, Secmol, lyckas hon övertyga skolans ledning för det rättvisa i att också flickor ges möjlighet att pröva på ishockey. Sagt och gjort, man börjar göra i ordning en is att åka på. Omständigheterna är mycket primitiva, först måste man finna ut ett sätt att leda upp vatten till den lilla, hyggligt utjämnade, rektangel man hjälpligt vallat in, för att få till en is. Därpå bygger man ett hockeymål och spikar ihop klubbor. Skridskor kommer med bussen, avlagda och hopsamlade från olika pojklag. Nu gäller det att lära sig åka skridskor vilket för en ovan inte är det allra lättaste. På internatskolan träffar

de en amerikansk kvinnlig backpacker, Deb, som blir lagets coach och tränare i skridsko- och spelteknik. Ganska snart upptäcker man att laget har för få spelare för att utgöra ett helt lag. För att lösa det problemet sätter sig Dolkar och några av hennes kompisar på bussen och åker till grannstaden - den muslimska - Kargil. En skumpig färd under några timmar genom olika bergspass på dryga 4 000 meters höjd.

Framme i Kargil arrangeras en improviserad uppvisningsmatch som lockar en stor publik. De flesta trillar på rumpen i sin jakt på den trilskande pucken, men alla är förtjusta och vill vara med. Efter matchen är det stor försystring; vi må ha olika gudar men vi är alla indier. Låt sporten förena oss i gemenskap i Ladakh!

Nu börjar en lobbyverksamhet bland byråd och olika lokala föreningar såväl som skolans ledning för att förmå landets vintersportklubb att ge tillstånd för ett lag med kvinnor att ställa upp i den nationella ishockeyturneringen. Och det går vägen.

På Karzoo Arena sopar man isen med kvastar under en flödande sol. Runt spelplatsen sitter potentater i medtagna sköna fåtöljer men där finns också en lite mer vanlig publik. Deb tar ut laget och fördelar de olika offensiva och defensiva rollerna. Och snart är lagets första match igång. En jämn och hård match där tacklingar både ges och tas. Dolkar får en smäll i skallen, plåstras om men skrattar och vill spela vidare. Men motståndaren är stark och det blir förlust med 0-1. Flickorna gråter. Det blir en hård ordväxling med domaren över hur turneringen är upplagd, man anser sig orättvist behandlade. Och en representant för Dehli's nationella sportministerium medlar och övertalar Dolkar om att fortsätta turneringen i en

match om 3:e pris.

Den amerikanska coachen ger några enkla råd. "Om du kommer i skottläge, försök lyfta pucken över målvaktens klubba!" Efter 0-0 i halvlek vinner Dolkars lag med 1-0 och glädjen är fullständig. Kramar och pusskalas, fotografering av det historiska ögonblicket. Hemfärden i bussen är fylld av skratt och sång.

Filmen slutar med att Stanzin Dolkar berättar om framtida planer för tjeishockeyn i landet. I bakgrunden bökas en grävmaskin som lägger grunden för en riktig rink, med internationella mått.

Lika rättigheter

"Tjejer kan!" "Vi måste höja våra röster för att höras!"

Bägge formuleringarna är två välbekanta stridsrop från kvinnorörelsen på 60-, 70-talen då mycket av teoribildningen och argumenteringen kring jämställdhet mellan könen myntades och växte fram i en stundtals från debatt i olika media. Åsikterna om hur långt vi har kommit i Sverige går säkerligen i många stycken starkt isär, men ur ett internationellt perspektiv har vi nått långt vad gäller kvinnors jämställdhet ifråga om löner, politiskt inflytande och konkret jämställdhet på hemmaplan, alltså kort uttryckt; vem städar toaletten?

I Himalayas bergstrakter i norra Indien strider ett gäng tjejer för rätten att spela ishockey, för rätten att ha kul med idrott på samma sätt som männen har och inte bara utgöra ett sött blickfång som små dockor i pausen när männen spelar. Nej, efter matchen vecklar de ut ilska banderoller med sotsvarta slagord som trumpetar ut andra sanningar som ruskar om i de manliga strukturerna. Och i en intervju berättar Dolkar om hur hon ser på sin situation, hon beskriver sitt liv som halvt när hon inte ges möjlighet att få utlopp för hela sin person på tvärs mot vad som är den gängse synen på hur kvinnor ska uppträda och vad de ska intressera sig för.

I ett par scener i filmen ser vi unga tjejer sjunga och dansa till en populär sång. Som om regissören ville säga: Lust och glädje i sång och dans här livet till - bara inte enbart som dekoration på männens villkor.

- Låt klassen i grupper (mixade eller könsuppdelade) spalta upp var för sig minst fem positiva respektive negativa könsskillnader.

- Hur ser eleverna på jämställdhet mellan könen. Råder jämställdhet? Och om inte, varför är det så? Och vad kan man göra åt saken?

- Finns det jämställdhet i den svenska idrottsrörelsen? Inom hästsport tävlar män och kvinnor mot varandra men inte inom schack. Vilken idrott är mest jämställd? Varför får killidrotter ofta mer pengar än tjejidrotter?

- Hur ser samhällets signaler ut i fråga om könen? Tänk på såväl politiskt som från näringslivet och i reklamen? Och hur står det till i skolan?

- Dolkar och hennes kompisar bedriver en stundvis kvalificerad lobbyverksamhet. Det blir lite av en grundkurs i retorik, i praktisk demokrati - att genom hållbarheten i argumenteringen vinna gehör för sin sak. Kommer eleverna ihåg några av de mer dräpande argumenten?

Idrottens själ

Några av oss kanske ler vänligt åt bilderna där tjejerna staplar omkring på isen med sina hemsnickrade hockeyklubbor och där ingen utom målvakten har hjälm och skydd. Det går inte riktigt att befria sig från känslan att de skulle få spö med 10-0 mot vilket svenskt knattelag som helst. Men de charmiga bilderna sätter också fokus på något som vi ibland har förlorat inom svensk barn- och ungdomsidrott; den gamla olympiska devisen om att det viktigaste är inte att vinna utan att kämpa väl. Glädjen hos tjejerna över att få lära sig detta märkliga spel går inte att ta miste på. De som besökt en knattematch i fotboll eller ishockey vet hur det kan låta där barn i tidiga skolåldern hetsas till att vinna, hur lagen toppas i kampen om den allt överskuggande vinsten. Vinna eller försvinna verkar mer vara den rådande ordningen.

Samma förhållande råder inom elitidrotten. Det har inte gått en olympiad de senaste 20-30 åren utan dopningsskandaler vare sig det gällt individuella fall eller de varit sanktionerade på nationell nivå. Det är pengarna som styr. Sändningsrättigheter för tv samt reklamen / sponsorerna spelar stor roll. Likaså det arrangerande landets behov av att ur ett turistperspektiv lansera sig. Och när stora pengar är på spel ja, då är det starka krafter igång och som sagt; The Winner takes it all! Våra svenska hockeyproffs i NHL tjänar förmodligen mer per dag än vad som på årsbasis läggs ner på ishockey i Ladakh, inklusive både män och kvinnor.

- I filmens slutbilder står Dolkar och stolt berättar om de satsningar som nu görs i det egna landet på hockey. En riktig rink med riktiga internationella mått är under uppförande. Hur tror ni det kommer att gå - blir det samma utveckling i Himalaya som över allt annars vad gäller sport i relation till leken eller pengarna.

- Vilken är elevernas syn på idrotten, är det viktigaste att vinna eller kämpa väl, alltså hur närvarande är lekmomentet, lusten? Är det skillnad mellan olika idrotter? Kan skillnaderna bero på om det finns utsikter till en möjlig karriär med stora pengar för den riktigt begåvade?

När Dolkar åker med sina kamrater från det buddistiska Leh till den muslimska grannstaden Kargil för att söka värva fler spelare till laget - så är det en djärv handling. Hon blir en brobyggare mellan dessa olika samhällen i ett och samma land. Muslimska och buddistiska tjejer förenas i en gemensam kamp mot förstockade män inom den nationella idrottsrörelsen.

- Idrotten som en förbrödrande kraft som för människor och länder samman är en gammal och vacker tanke. Somliga minns kanske den så kallade ping-pong diplomatin som var en del i det så kallade tövärdet och de uppmjukade relationerna mellan Kina och USA på 1970-talet. Hur ser eleverna på idrottens roll, bygger den broar eller skapar den motsättningar?

En annan del av världen

En av dokumentärfilmens stora fördelar är att den kan ge osminkade, nära porträtt av människor och kulturer långt bort från vår egen. Det verkar vara en fin sammanhållning

mellan flickorna sinsemellan och mellan flickorna och rektorn, det är idel leenden. Vi får också se glimtar från samhället, exempelvis hur man använder en betongblandare som tvättmaskin. Konstigt tänker man kanske vid en första anblick, men å andra sidan, varför inte? Den mäktiga naturen illustreras med några bilder av de imponerande bergsmassiven och av en örn som majestätiskt svävar över himlen.

- Vilken bild av Ladakh i Himalaya förmedlar filmen? Tycker eleverna att det känns alltför problemfritt och kanske tillrättalagt? Det kanske krävs lite kompletterande egen forskning runt landet för att nyansera bilden?

- Vad känner eleverna igen sig i från filmen och vad är det som de tycker verkar främmande? Kommer vi nära personerna i filmen, så nära att vi förstår deras tankar och påståenden?

- Vi kan ibland skratta när exempelvis en amerikanare (som ju generellt sätt vet ganska lite om länder utanför de egna gränserna) blandar ihop Sverige och Schweiz, men vad vet eleverna i klassen om Himalaya i norra Indien eller för den delen om grannländerna Tibet och Nepal?

Produktionsuppgifter

Sverige 2007

Producent: Fredrik Gertten & Margarete Jangård

Regissör: Håkan Berthas

Fotograf: Ole Östen Tokle, Håkan Berthas

Tekniska uppgifter

Bildformat: Dv Cam och dvd

Ljud: Dolby SR

Längd: 57 minuter

Censur: Barntillåten

Premiär: 16 februari 2007

Distribution

Folkets bio, Box 2068, 103 12 Stockholm Tel 08-545 275 20, fax 08-545 275 27 www.folketsbio.se

